

Sygn. akt II AKa 1/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 stycznia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku w II Wydziale Karnym w składzie

Przewodniczący	SSA Alina Kamińska
Sędziowie	SSA Jacek Dunikowski SSA Andrzej Czapka (spr.)
Protokolant	Barbara Mosiej

przy udziale Beaty Kwiećkowskiej - Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Białymstoku del. do Prokuratury Apelacyjnej

po rozpoznaniu w dniu 28 stycznia 2014 r.

sprawy **D. B.**

oskarżonego z art.296§1 i 3 k.k.

z powodu apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach

z dnia 24 października 2013 r. sygn. akt II K 121/12

I. Zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że uchyla rozstrzygnięcie z pkt III i na podstawie art. 46§1 k.k. orzeka wobec oskarżonego D. B. obowiązek częściowego naprawienia szkody na rzecz Przedsiębiorstwa (...) spółka z o.o. w kwocie 108.018 (sto osiem tysięcy osiemnaście złotych).

II. W pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy.

III. Zwalnia oskarżonego od kosztów sądowych za II instancję.

UZASADNIENIE

D. B. został oskarżony o to, że:

od 29 grudnia 2006r. do 31 grudnia 2009r. w A. pełniąc funkcję prezesa zarządu Przedsiębiorstwa (...) spółka z o.o. będąc z tego tytułu zobowiązany do zajmowania się sprawami majątkowymi ww. podmiotu, nie dopełnił ciężącego na nim obowiązku w ten sposób, że zaniechał uzyskania przedłużenia decyzji zatwierdzającej instrukcję eksploatacji składowania odpadów stałych w A. na dalszy okres 2007-2009, a następnie pomimo nie posiadania legalnej, wydanej przez Starostę A. decyzji w sprawie zatwierdzenia instrukcji eksploatacji składowiska odpadów stałych w A. na lata 2007-2009 zdecydował o dalszym składowaniu odpadów stałych na skutek czego wobec Przedsiębiorstwa (...) spółka

z o.o. zostały nałożone opłaty podwyższone z tytułu składowania odpadów bez ważnej instrukcji zatwierdzającej eksploatację składowiska i tak: za I półrocze 2007 – 173.412 zł, za II półrocze 2007 – 2004.428 zł, za I półrocze 2008 – 779.515 zł, II półrocze 2008 – 906.615 zł, za I półrocze 2009 – 888.761 zł, za II półrocze 2009 – 1.090.678 zł na łączną kwotę 4.043.410 zł, czym wyrządził ww. przedsiębiorstwu szkodę majątkową w wielkich rozmiarach, tj. o czyn z art. 296§1 i 3 kk.

Sąd Okręgowy w Suwałkach wyrokiem z dnia 24 października 2013r. w sprawie II K 121/12:

I. Oskarżonego D. B. uznał za winnego tego, że: w okresie od 29 grudnia 2006r. do 31 grudnia 2009r. w A. pełniąc funkcję prezesa zarządu Przedsiębiorstwa (...) spółka z o.o. będąc z tego tytułu zobowiązanym do zajmowania się sprawami majątkowymi ww. podmiotu, nie dopełnił ciężącego na nim obowiązku w ten sposób, że zaniechał uzyskania przedłużenia decyzji zatwierdzającej instrukcję eksploatacji składowania odpadów stałych w A. na dalszy okres 2007-2009, a następnie pomimo nie posiadania legalnej, wydanej przez Starostę A. decyzji w sprawie zatwierdzenia instrukcji eksploatacji składowiska odpadów stałych w A. na lata 2007-2009 zdecydował o dalszym składowaniu odpadów stałych na skutek czego wobec Przedsiębiorstwa (...) spółka z o.o. została nałożona opłata podwyższona z tytułu składowania odpadów bez ważnej instrukcji zatwierdzającej eksploatację składowiska za II półrocze 2009r. w kwocie 1.090.678 zł, czym wyrządził ww. przedsiębiorstwu szkodę majątkową w wielkich rozmiarach, tj. popełnienia czynu kwalifikowanego z art. 296§1 i 3 kk i za to na podstawie art. 296§1 i 3 kk skazał go na karę 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności.

II. Na podstawie art. 69§1 i 2 kk, art. 70§1 pkt 1 kk wykonanie orzeczonej wobec oskarżonego D. B. kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres próby 3 lat.

III. Na podstawie art. 46§1 kk orzekł wobec oskarżonego D. B. obowiązek naprawienia szkody na rzecz Przedsiębiorstwa (...) spółka z o.o. w kwocie 1.090.678 złotych.

IV. Zwolnił oskarżonego od ponoszenia opłaty oraz pozostałych kosztów sądowych w sprawie obciążając nimi Skarb Państwa.

Wyrok powyższy zaskarżył obrońca oskarżonego, który na podstawie art. 427§1 i 2 kpk, art. 437§2 kpk i art. 438 pkt 1 i 3 kpk wyrokowi zarzucił:

1) błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, mający wpływ na jego treść, polegający na przyjęciu, że pokrzywdzone Przedsiębiorstwo (...) spółka z o.o. w A. na podstawie prawomocnej decyzji Samorządowego Kolegium Odwoławczego z dnia 1 czerwca 2012r. nr (...) określającej podwyższoną opłatę za składowanie odpadów bez zatwierdzonej instrukcji eksploatacji środowiska w II półroczu 2009r. poniosło szkodę w wysokości 1.090.678 złotych, podczas gdy z ujawnionych w sprawie dowodów wynika, że rzeczywista szkoda, za wskazany wyżej okres wyniosła 108.018 złotych, która to szkoda nie spełnia wymaganych kryteriów szkody znacznej ani tym bardziej szkody w wielkich rozmiarach, będących znamionami przypisanego oskarżonemu czynu z art. 296§1 i 3 kk;

2) obrazę przepisów prawa materialnego, a mianowicie:

- art. 115§7 i 6 kk w zw. z art. 4§1 kk, wynikającą z przyjęcia, że kwota 1.090.678 złotych jest szkodą majątkową w wielkich rozmiarach, podczas gdy zgodnie z unormowaniem obowiązującym w dacie popełnienia przypisanego oskarżonemu przestępstwa mieniem wielkiej wartości było mienie przekraczające tysiąckrotną wysokość najniższego wynagrodzenia, które w 2009r. wynosiło 1.276,00 złotych, a zatem w kwocie przekraczającej 1.276.000 złotych;

- art. 46§1 kk w zw. z art. 4§1 kk, wynikającą z zasądzenia od D. B. na rzecz pokrzywdzonego odszkodowania podczas gdy jego orzeczenie na podstawie art. 46§1 kk- zgodnie z uregulowaniem obowiązującym w dacie popełnienia przypisanego oskarżonemu czynu – możliwe było tylko pod warunkiem złożenia przez pokrzywdzonego wniosku w tym zakresie, najpóźniej do zakończenia pierwszego przesłuchania na rozprawie głównej (art. 49a kpk), czego pokrzywdzony nie uczynił.

Powołując powyższe zarzuty, wniósł o:

zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego D. B. od popełnienia zarzucanego mu czynu ewentualnie

uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Nadmienić należy, iż prokurator na rozprawie apelacyjnej cofnął swoją apelację, (k. 738), w związku z czym, zgodnie z treścią art. 432 kpk, Sąd Apelacyjny pozostawił ją bez rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy oskarżonego w swojej zasadniczej części była niezasadna i nie zasługiwała na uwzględnienie.

Odnosząc się w pierwszej części uzasadnienia do zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który mógł mieć wpływ na treść rozstrzygnięcia, stwierdzić jednoznacznie należy, iż takiego błędu Sąd Okręgowy nie popełnił.

Skarżący, jak wynika z petitum, skargi, błąd taki upatruje w zakresie ustaleń dotyczących wysokości szkody poniesionej przez Przedsiębiorstwo (...) spółka z o.o..

Według skarżącego szkoda ta we wskazanym w orzeczeniu okresie zamykała się kwotą 108.018 zł, a nie jak błędnie przyjął Sąd 1.090.678 zł.

Ze stanowiskiem tym nie można się jednak zgodzić, gdyż jak wynika z ostatecznej i prawomocnej decyzji Samorządowego Kolegium Odwoławczego z dnia 1 czerwca 2006r. nr (...) przedmiotowa spółka została obciążona podwyższoną opłatą z tytułu składowania odpadów za II półrocze 2009r. za właśnie wskazaną kwotę 1.090.678 zł. Należność ta wynikająca z ww. decyzji podlega egzekucji w trybie ustawy z dnia 17 czerwca 1966r, o postępowaniu egzekucyjnym w administracji i stanowi jej pasywa.

Prawidłowe są również ustalenia sądu meriti, iż odpowiedzialność i winę za powstanie tej szkody ponosi oskarżony D. B., który w tym okresie pełnił funkcję Prezesa Zarządu ww. spółki i decydując o dalszym składowaniu odpadów nie posiadał legalnej, wydanej przez Starostę A. decyzji w sprawie zatwierdzenia instrukcji eksploatacji składowiska odpadów stałych w A., skutek czego została nałożona podwyższona opłata we wskazanej wyżej wysokości.

Nadmienić, przy tym należy, iż jak wynika z treści prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Suwałkach z dnia 14 maja 2010r. (VII K 39/10) oskarżony posłużył się w dniach 31 grudnia 2007r., 29 maja 2008r. i 5 września 2008r. podrobionym dokumentem w postaci decyzji Starosty (...) Nr (...) z dnia 28 grudnia 2004r., zmieniającej decyzję Nr (...) z dnia 3 stycznia 2003r., przedłużającej ważność przedmiotowej decyzji do dnia 31 grudnia 2009r., co jednoznacznie świadczy o jego umyślnym, kierunkowym i świadomym działaniu.

Następstwem niedopełnienia przez oskarżonego D. B. – prezesa zarządu – swoich obowiązków było wyrządzenie szkody majątkowej ww. przedsiębiorstwa na kwotę 1.090.678 zł, tj. w wielkich rozmiarach.

Odnosząc się w tym miejscu do zarzutu naruszenia przepisów prawa materialnego tj. art. 115§7 i 6 kk w zw. z art. 4§1 kk stwierdzić należy, iż wbrew supozycjom skarżącego szkoda majątkowa jaką wyrządził oskarżony kierowanym przez niego przedsiębiorstwem jest „szkodą w wielkich rozmiarach” i to zarówno w brzmieniu ustalonym przez ustawę z dnia 5 listopada 2004r. (Dz., U. Nr 206, poz. 1589), która weszła w życie 8 czerwca 2010r., jak i według wcześniejszego stanu prawnego.

I tak przepis art. 115§6 kk (do czasu jego nowelizacji) określał mieniem wielkiej wartości mienie, „którego wartość w chwili popełnienia czynu zabronionego przekraczała tysiąckrotną wysokość najniższego wynagrodzenia”.

Według zaś §8 tegoż przepisu (obecnie uchylonego) „najniższym wynagrodzeniem jest najniższe wynagrodzenie pracowników określone na podstawie Kodeksu pracy”. Wysokość tej kwoty na podstawie rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej od dnia 1 stycznia 2001r. zostało określone na kwotę 760 zł (Dz.U. z 2000r., Nr 121, poz. 1308) i kwota ta od dnia wejścia w życie ustawy o minimalnym wynagrodzeniu o pracy nie uległa zmianie. Tylko więc ta kwota, a nie negocjowana kwota minimalnego wynagrodzenia pozwala na prawidłowe określenie znamienia kwalifikującego postać wielkiej wartości mienia będącego przedmiotem danego przestępstwa (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2009r. – VKK 427/08).

Przechodząc na grunt niniejszej sprawy zauważyć należy, iż wartość przedmiotu przestępstwa z art. 296§3 kk wynosi 1.090.678 zł, a więc przekracza tysiąckrotność kwoty 760 złotych, która wynosi 760.000 zł.

Oczywistym też jest, iż szkoda ta przekracza kwotę 1.000.000 zł, która to kwota określa wysokość mienia wielkiej wartości – w brzmieniu ustalonym ustawą z 5 listopada 2009r. (Dz.U. Nr 206, poz. 1589), obowiązującym od dnia 8 czerwca 2010r.

Wbrew też zarzutowi naruszenia przepisu art. 46§1 kk (w brzmieniu obowiązującym przed nowelizacją z dnia 5 listopada 2004r. – Dz.U. Nr 206, poz. 1589) stwierdzić należy, iż stosowny wniosek o orzeczenie obowiązku naprawienia szkody, poprzez zasądzenie odpowiednich kwot pieniężnych w imieniu pokrzywdzonej spółki złożył na etapie postępowania przygotowawczego prezes zarządu, a więc osoba uprawniona do reprezentacji spółki K. Ś. (. 312) jak i R. B. (k. 8).

Fakt, iż wniosek ten został złożony w postępowaniu przygotowawczym a nie przed sądem w żadnym razie nie dyskwalifikuje ważności tego żądania (Tomasz Grzegorzczuk – Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Zakamycze 2003r.), gdyż zgodnie z treścią art. 49 „a” pokrzywdzony taki wniosek miał czas złożyć „aż do zakończenia pierwszego przesłuchania na rozprawie głównej” (który to termin jak wskazano wyżej został zachowany).

Jednocześnie stwierdzić należy, iż w miejsce nałożonego na podstawie art. 46§1 kk, obowiązku naprawienia szkody w całości (1.090.678 zł), Sąd Apelacyjny zobowiązał go do naprawienia tej szkody jedynie w całości tj. kwocie 108.018 zł.

Nadmienić należy, iż kwota ta nie została zagarnięta przez oskarżonego i nie przeniknęła do jego majątku, przy tym jednak była to szkoda rzeczywista i wynikała wskutek niedopełnienia przez niego swoich obowiązków (w pełnej wysokości).

Oczywistym jest, iż regułą tego rodzaju rozstrzygnięć jest zobowiązanie sprawcy do naprawienia szkody w całości, zaś odstępstwa od tej reguły muszą być podyktowane ważnymi względami (Z. G. s. 180-181).

Zdaniem Sądu Apelacyjnego właśnie wobec oskarżonego tego rodzaju względy wystąpiły.

Nie sposób pominąć, iż jedynie decyzja Samorządowego Kolegium Odwoławczego z dnia 1 czerwca 2006r. nr (...) dotycząca określenia opłaty podwyższonej za składowanie odpadów na składowisku za II półroczu 2009r., opiewająca na kwotę 1.090.678 zł jest decyzją prawomocną (nie została zaskarżona) i należność wynikająca tylko z tej decyzji podlega egzekucji i stanowi pasywa spółki.

Pozostała zaś decyzja Samorządowego Kolegium Odwoławczego, dotycząca innych okresów (wskazanych w akcie oskarżenia), zostały zaskarżone i Wojewódzki Sąd Administracyjny wyrokami z dnia 30 lipca 2013r. uchylił je, które to należności Sąd Okręgowy pominął w swoim rozstrzygnięciu (z czym też oskarżyciele zgodzili się).

Rzecz oczywista tego rodzaju postępowanie pokrzywdzonego (niezaskarżenie wskazanej decyzji) nie można w żadnym razie traktować jako przyczynienia się do powstałej szkody, to jednak należało je w tym miejscu wyeksponować.

Nie bez znaczenia jest też fakt, iż nałożenie na oskarżonego obowiązku naprawienia szkody w całości byłoby – z uwagi na jego sytuację materialną – w istocie nierealne.

Należy też pamiętać, iż przepis art. 46 kk poza swoją funkcją kompensacyjną pełni przede wszystkim – jako środek karny – funkcję penalną do którego odnoszą się w pełni dyrektywy wymiaru kary określone w art. 56 kk w zw. z art. 53§1 i 2 kk, a zwłaszcza rola wychowawcza i zapobiegawcza wobec sprawcy. Prawno - karna istota tego obowiązku decyduje więc o tym, iż jego stosowanie ma pozostawać przede wszystkim w zgodzie z zasadami prawa karnego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 2008r. – III K 345/07, OSN KW 2008/6/49).

Mając na uwadze te wszystkie okoliczności Sąd Apelacyjny, w tym zakresie zmienił zaskarżony wyrok, nakładając na oskarżonego D. B. obowiązek częściowego naprawienia szkody na rzecz pokrzywdzonego przedsiębiorstwa w kwocie 108.018 zł, mając na uwadze fakt, iż pokrzywdzona Spółka taką właśnie kwotę uiszczała na rzecz Urzędu Marszałkowskiego tytułem podwyższenia opłat za składowanie odpadów (za II półrocze 2009r.).

Reasumując stwierdzić należy, iż zgromadzony i ujawniony w niniejszej sprawie materiał dowodowy oraz lektura uzasadnienia zaskarżonego wyroku utwierdziła Sąd Apelacyjny w przekonaniu o trafności poczynionych przez Sąd I instancji ustaleń faktycznych, przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku. Sąd ten dokonał oceny wszystkich istotnych dowodów, uzasadniając w sposób logiczny i przekonujący swoje stanowisko. W motywach zaskarżonego wyroku wskazał, jakie fakty uznał za ustalone jako odpowiadające rzeczywistemu przebiegowi wydarzeń, na jakich w tej mierze oparł się dowodach i dlaczego nie uznał dowodów przeciwnych.

Ocena materiału dowodowego przez Sąd Okręgowy dokonana została z uwzględnieniem reguł określonych w art. 4 i 7 kpk, a więc nie narusza granic swobodnej oceny dowodów i nie zawiera błędów natury faktycznej lub logicznej wobec czego Sąd Apelacyjny w pełni ją podzielił.

Prawidłowa jest również kwalifikacja prawna popełnionego przez oskarżonego czynu, nie stwierdzono też uchybień które uzasadniałyby uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Orzeczona wobec oskarżonego kara nie może przy tym być uznana za rażąco surową w rozumieniu art. 438 pkt 4 kpk, gdyż Sąd Okręgowy wymierzając ją uwzględnił wszystkie okoliczności mające wpływ na jej wymiar i uznać należy, że odpowiada w pełni dyrektywom wymiaru kary określonym w art. 53§1 i 2 kk.

Z tych wszystkich względów na podstawie art. 437§1 kpk, Sąd Apelacyjny orzekł jak w części dyspozytywnej wyroku.

O kosztach sądowych za II instancję orzeczono na podstawie art. 624§1 kpk, uznając, iż ich uiszczenie przez oskarżonego byłoby dla niego zbyt uciążliwe.

A.